

Fr. Frue SKOLER

NO. 04 • APRIL 2024

TEMA

LAD ELEVERNE BESTEMME

*Indflydelse og ansvar
giver motiverede og
engagerede elever*

SIDE 06 - 19

Elever på Nordsjællands Friskole er i gang med at øve på et nummer, de skal spille til en forældreaften. Eleverne planlægger og står selv for forældreaftenen, som en del af skolens ide om at lade eleverne få indflydelse og tage medansvar for så meget som muligt.

PÅ NORDSJÆLLANDS FRISKOLE GØR INDFLYDELSE DET SJOVT AT KOMME I SKOLE

Alle elever har en opgave og et ansvar på Nordsjællands Friskole, og store beslutninger tages på det store fællesrådsmøde, hvor både lærere og elever sidder med. Det øger motivationen, sammenholdet og lysten til at gå i skole, at man har indflydelse, er eleverne enige om.

AF METTE SØNDERGÅRD · MSO@FRISKOLER.DK
FOTO HENNING HJORTH

»På min gamle skole, var det lige meget, om jeg kom i skole«.

Frida Hegnelt Rasmussen piller lidt ved sine fingre og kigger ned i bordet, mens hun fortæller, hvilken forskel det har gjort for hende at skifte til Nordsjællands Friskole – en lille overbygningsskole i udkanten af Hillerød. Hun skiftede skole efter en lang periode, hvor hun havde svært ved at komme i skole på sin gamle skole og havde meget fravær.

»Her er det vigtigt, at jeg er her, for hvis jeg ikke er her, så går det ikke kun ud over mig. De mangler mig, hvis jeg ikke er i skole«, fortæller Frida Hegnelt Rasmussen.

Nordsjællands Friskole er en demokratisk skole, som der står på skolens hjemmeside. Både skolen og undervisningen er bygget op omkring elevinddragelse og ansvar til eleverne. Det kommer for eksempel til udtryk ved, at samtlige elever på skolen har en rolle, et ansvar eller sidder i et udvalg, og her mangler man, hvis man ikke deltager. Det betyder også, at alle har noget at skulle have sagt, og at der bliver lyttet til alle. Elever sidder i skolebestyrelsen, aktivitetsudvalg, klimaudvalg, festudvalg og så videre, og hver måned er der fællesrådsmøde, hvor elever og lærere i fællesskab træffer beslutninger om undervisningen og skolen.

Meget af undervisningen foregår som projektarbejde, og eleverne samarbejder med hinanden på tværs af årgange, og det skaber sammenhold, er eleverne enige om.

»Det giver et tæt sammenhold på tværs af klasser, alle kender hinanden og lytter til hinanden, og det gør det fedt at gå i skole«, fortæller Frida Krüger Kordovsky og tilføjer:

»Trivsel påvirker undervisningen. Det betyder noget, om du har det godt. Her kan man få indflydelse på de store emner, og det betyder, at man har mere lyst til at arbejde med det og er mere motiveret«.

Der er fem andre elever rundt om bordet, og de fortæller på skift, hvad den særlige skolegang betyder for dem.

»Alle er åbne og lyttende, og det gør, at man ikke er bange for at sige noget eller bange for at lave fejl, og det øger trygheden«, siger Nor Lindhardt.

Det er Frida Hegnelt Rasmussen enig i:

»Det er meget federe at komme i skole nu. Hvis man er trist, er der altid nogen at tale med. Det er ikke pinligt at sige ting højt. Nu vil jeg gerne i skole«.

Øver sig i at sige sin mening

Elevrepræsentanter i skolebestyrelsen tager ting fra fællesrådsmøderne videre med ind i bestyrelsen, og de har for nylig deltaget i snakken om, hvorvidt skolen skal have nyt tag på eller ej, og om hvilke farver der skal præge hjemmesiden. Der bliver diskuteret, hvordan skolen kan fremstå attraktiv og være mere synlig, hvordan skolen skal se ud, og hvad trivselsundersøgelsen finder. Sophia Seyfarth sidder i skolebestyrelsen og forklarer om sin rolle:

»Det kan da godt føles lidt vildt, at man har så meget indflydelse på, hvordan skolen skal se ud og være. Før gik jeg på en folkeskole, hvor man var heldig, hvis man kom i elevrådet, men der skete ikke rigtig noget. Det er sjovt at sidde med, der hvor skolen bliver styret«.

Alle kan byde ind med forslag i fællesrådets postkasse. En gang om måneden er der fællesrådsmøde, hvor alle elever og lærere diskuterer og tager beslutning om for eksempel tema til linjefagsugerne, skolefesterne, om skolen skal deltage i skraldeugen, og om hvilke hensyn der skal tages, når der skal bestilles nye skole-sweatshirts hjem.

»Her er den ene ikke mere værd end den anden. Der bliver lyttet til alle. Det er ikke kun de flittige elever, der bliver lyttet til«, siger Maja Refstrup Hansen.

Nor Lindhardt sidder med i elevoptagelsen, som er det udvalg, der viser kommende elever rundt samt planlægger og afvikler informationsaftener for kommende elever og forældre. Udvalget præsenterer skolen og svarer på spørgsmål med en lærer og skolele-

der på sidelinjen til at svare på spørgsmål om for eksempel økonomien.

»Det er nemmere at være i et udvalg, hvis du ikke har noget imod at sige din mening. Hvis du ikke er så god til det, så bliver du hurtigt god til det«, siger Nor Lindhardt.

Succes, når ting lykkes

Hele skolen har netop været på lejrskole forskellige steder. 9. klasse var i Berlin, og her valgte eleverne selv, hvilke emner de i grupper gerne ville arbejde med, og hvad der så ville give mening at besøge i Berlin. Det betød, at grupperne for eksempel planlagde besøg på en skole, på et kunstmuseum og i en synagoge. Aftalerne ringede de selv ud og lavede.

»Man lærer at tage ansvar og bliver mere selvstændig, når man selv skal ringe ud og spørge "kan vi det?". Og så får man lyst til at gøre det igen, når det lykkes«, fortæller Frida Krüger Kordovsky, mens Sophia Seyfarth tilføjer:

»Succesoplevelser er det fedeste«. ■

NORDSJÆLLANDS FRISKOLE

...er en tidligere overbygning på Hillerød Lilleskole. For år tilbage hed den "Den alternative Skole", inden den skiftede navn til Nordsjællands Friskole.

Skolen er bygget op om projektarbejde og elevinddragelse, og elevdemokrati er blandt kerneværdierne.

Skolen har kun overbygningsklasserne 7.-9. klasse og kun ét spor. ■

Det kan være en befrielse at kunne sige til eleverne, at "det var jeres egen beslutning" eller "fællesrådets beslutning". »Men vi har selvfølgelig et fælles ansvar for, at det lykkes«, fortæller Stefanie Jacobsen og Brian Pedersen, lærere på Nordsjællands Friskole.

LÆRERNE:

»DET SÆTTER OS FRI«

Det handler ikke om at fralægge sig ansvaret for undervisningen – det er de to lærere på Nordsjællands Friskole Stefanie Jacobsen og Brian Pedersen enige om. Det handler om at sætte rammerne og lade eleverne være med til at fylde indhold i rammen.

Brian Pedersen forklarer:

»Lærere og elever har et fælles ansvar for undervisningen, men på en måde sætter det os lidt fri som lærere, for vi kan sige til eleverne "Det var jeres egen beslutning" eller "fællesrådets beslutning". At elever og lærere ved hvor beslutninger tages giver frihed til begge parter«.

Og nogle gange går det ikke helt efter bogen.

»Eleverne får også lov til at fejle, for det lærer man også af«, supplerer Stefanie Jacobsen og kalder det et boldspil, hvor elever og lærere kaster bolden frem og tilbage mellem sig.

»Når eleverne er deltagende og medbe-

stemmende, så bliver de også engagerede, og så lærer man også noget. Det er også en samværsform, hvor vi anerkender hinanden som ligeværdige mennesker, og det resulterer i et inkluderende fællesskab«, siger Brian Pedersen.

For eksempel har skolen som fast procedure en stor evaluering af skoleåret sammen med eleverne. Nogle gange strækker det sig over to dage og med overnatning, heraf navnet evalueringsskole, hvor der også bliver kigget frem mod næste skoleår.

Her kunne et oplæg fra lærerne handle om, at der har været et stort fravær i idrætsundervisningen i årets løb. Og så er det op til eleverne at diskutere og at komme med bud på årsagen, og hvordan det kan løses i det kommende skoleår.

»Det er jo en demokratisk samtale, hvor vi sammen med eleverne diskuterer os frem til en løsning«. ■ MSO

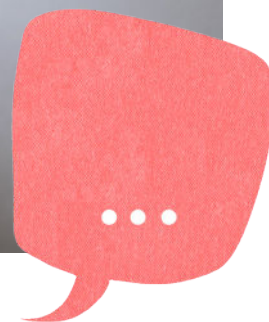
TRE BUD PÅ, HVORDAN MAN KAN INKLUDERE ELEVERNE MERE:

- **PRIORITER AT FÅ DET GJORT** Nordsjællands Friskole skemalægger fællesråds- og udvalgsmøder.
- **NÅR ELEVERNE FORESLÅR NOGET, SÅ GØR DET.** Selvom det kan kræve mere af de ansatte.
- **GIV SLIP PÅ KONTROLLEN.** Det kræver lidt mod, for det er ikke altid, ting går efter bogen. ■

Kilde: Nordsjællands Friskole

»Hvorfor kan I ikke bare beslutte?« bliver personalet nogle gange spurgt af eleverne. »Men det er ikke den skole, vi ønsker, og man skal ikke altid søge den lette løsning«, svarer skoleleder på Nordsjællands Friskole, Morten Pedersen.

SKOLELEDER:

»MAN SKAL IKKE ALTID SØGE DEN LETTE LØSNING«

En demokratisk skole, kalder Nordsjællands Friskole i Hillerød sig, og det betyder, at samtalen og dialogen på skolen har høj prioritet. Og med det følger også respekt og anerkendelse og at lytte til hinanden, for ellers kan samtalen ikke bringe os videre sammen, som skoleleder Morten Pedersen forklarer det.

»Vores tanke er jo ubetinget, at jo mere indflydelse, deltagelse, indsigt eleverne har, jo større mulighed de har for at forme deres skolegang, jo større engagement og ejerskab har de. Det kan være i fagene, det kan være i undervisningen, men det kan også være i det mere bagvedliggende: Hvordan skal skolen være?« siger han.

Eleverne bliver for eksempel hørt, når der skal ansættes nyt personale, og når der skal tages beslutninger i skolebestyrelsen. Eleverne

får aldrig ansvaret for beslutningerne, men bestyrelsen og ledelsen rådfører sig med eleverne, og eleverne spotter nogle andre ting, som har haft afgørende betydning i store beslutninger.

»Og så giver det eleverne en tryghed, glæde ved at gå i skole, tillid til, at man kan noget, og at man betyder noget, at man bliver taget alvorligt og med på råd«, forklarer Morten Pedersen.

Som andre skoler modtager Nordsjællands Friskole mange elever med mistrivsel og diagnoser. Usikkerhed hos de unge fylder meget.

»Og det presser demokratiet. Samtalen er blevet sværere, end den har været, og det store fællesskab har fået det svært. De små fællesskaber fungerer bedre, men derfor er det ikke mindre vigtigt, at vi fastholder samtalen og dialogen«, siger Morten Pedersen og refererer

til, at han kan mærke udviklingen til fællesmøderne, planlægningsdage, evalueringsforløb, hvor hele skolen er samlet, og eleverne skal være med til at sætte rammerne for skolen og undervisningen.

"Hvorfor kan I ikke bare beslutte?", bliver personalet nogle gange spurgt af eleverne.

»Men det er ikke den skole, vi ønsker, og man skal ikke altid søge den lette løsning«, siger skolelederen.

Han er ikke i tvivl om, at skolens værdier og måden at drive skole på, øger elevernes motivation og lyst til at gå i skole, men han sætter ikke et lighedstegn mellem indflydelse og motivation.

»Indflydelse er et element, som bygger på tillid til hinanden, respekt for hinanden og hinandens forskelligheder og meninger«. ■ MSO

HVAD ER DET BEDSTE VED AT GÅ PÅ EN

**NOR LINDHARDT, 8. KLASSE,
SIDDER I ELEVOPTAGELSEN**

»At vi har gode engagerede lærere, som er gode til at hjælpe os og lære fra sig. Vi er en lille skole, så der er ikke så mange lærere, men det betyder også, at vi har et forhold til alle lærere«.

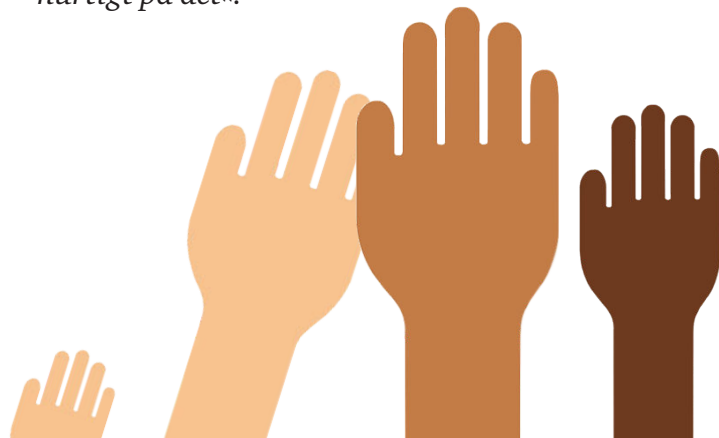
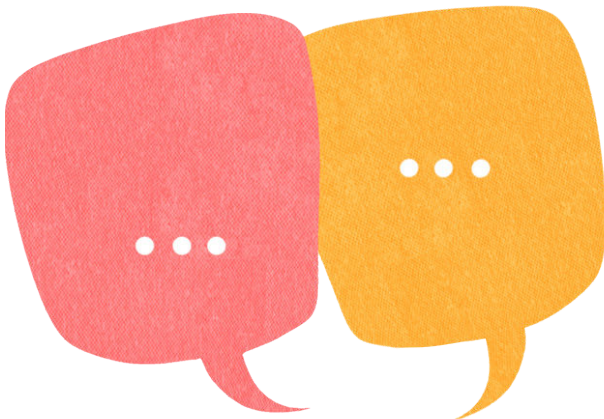
**SOPHIA SEYFARTH, 9. KLASSE,
SIDDER I SKOLEBESTYRELSEN:**

»At man kan mærke, at alle har et ansvar og noget at sige. Hvis vi har snakket om og aftalt noget på et fællesrådsmøde, jamen, så gør alle det. Der er kort fra forslag til handling. Forslag skal ikke først forbi en masse lærere og møder, og så sker der måske noget om tre måneder. Hvis nogen smider et forslag i postkassen, så handler vi hurtigt på det«.

**MAJA REFSTRUP HANSEN,
8. KLASSE, SIDDER I FÆLLESRÅDET:**

»At man har en stemme, og at det bliver taget seriøst, når man siger noget højt. Både på fællesrådsmøderne og blandt lærerne bliver der lyttet. Det er fedt, at alle har et ansvar, og at du også selv har et ansvar«.

SKOLE, HVOR DU HAR INDFLYDELSE?

**FRIDA HEGNELT RASMUSSEN,
9. KLASSE, SIDDER
I ELEVOTAGELSEN:**

*»At man kan være sig selv.
Her er ikke skabt en ramme,
man skal passe ind i, og det
betyder, at man kan vise, hvem
man er, og gøre det, man vil.
Alle er søde og lytter«.*

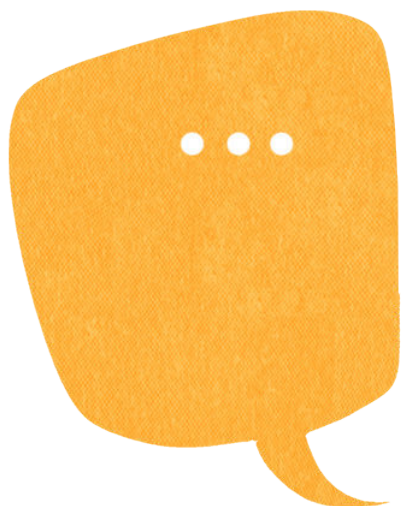
**FRIDA KRÜGER KORDOVSKY,
9. KLASSE, SIDDER
I ELEVOTAGELSEN:**

*»At man kan sige ting højt,
uden at det bliver slået ned med
det samme. Vi lytter til hinan-
den, bakker hinanden op og gi-
ver alle forslag en chance. Det
skaber sammenhold på skolen
og venskaber på tværs, og det
gør skolen til et trygt, rart og
hyggeligt sted at være«.*

**FREJA SVANE, 7. KLASSE,
SIDDER I SKOLEBESTYRELSEN:**

*»At du har en frihed til at sætte
dit eget aftryk. Du kan sætte dit
eget præg på opgaverne. Hvis
det ikke fungerer for dig, så må
du prøve at løse opgaven på en
måde, der fungerer for dig«.*

LOTTE HEDEGAARD-SØRENSEN,
LEKTOR I PÆDAGOGIK VED DPU,
AARHUS UNIVERSITET

SÅDAN KAN DU INDDRAGE ELEVERNE

Lotte Hedegaard-Sørensen er lektor i pædagogik ved DPU, Aarhus Universitet, og leder af en dansk sektion af et internationalt forskningsprojekt, der har undersøgt, hvordan man kan arbejde med børns indflydelse på det, der sker i skolen.

»Vi fandt blandt andet ud af,

hvor stort et potentiale det rummer at inddrage eleverne og at give dem indflydelse på undervisningen. Og vores erfaring er, at eleverne utrolig gerne vil inddrages, og at de bidrager engageret og modent i diskussioner om for eksempel god undervisning, hvis de får muligheden«, siger hun.

I forskningsprojektet arbejdede Lotte Hedegaard-Sørensen og hendes kolleger med forskellige dialogmetoder for at skabe medbestemmelse for eleverne.

»Det handler om at få eleverne til at mærke, hvad de synes, der er vigtigt. Undervisningen er stadig lærerens ansvar, men det er fuldkommen oplagt at inddra-

ge børnene i overvejelser om, hvordan undervisningen skal være, hvordan frikvarteret skal være, eller hvordan man skal sidde i klasselokalet«, siger DPU-forskeren.

Her er tre dialogmetoder, som du kan prøve af i klassen. ■ SKA

1 POST-IT-METODEN:

Lad eleverne arbejde i grupper med, hvordan de godt kunne tænke sig, at deres skoleliv så ud. Stil følgende spørgsmål: Hvordan lærer du bedst? Hvad er en god lærer? Hvad er god undervisning?

Bed eleverne om at skrive deres svar på post-its, som I samler på en stor plakat med overskriften 'Jeg lærer bedst, når...'

2 THINK, PAIR AND SHARE-METODEN:

Bed først eleverne om hver især at skrive deres mening ned om en bestemt skolerelevant ting. Lad dem derefter fortælle sidekammeraten om det, de har skrevet ned. Herefter skal de to blive enige om det vigtigste, som de vil fortælle til resten af klassen.

3 DIAMANT-METODEN:

Kan bruges som afslutning på ovenstående øvelser. Hvis eleverne ikke allerede har skrevet deres svar på post-its, kan de gøre det, og derefter skal eleverne diskutere og prioritere det, de synes, er vigtigst. Det som klassen sammen bliver enige om, er vigtigst, placerer I øverst i en diamantform på tavlen.

RASMUS KOLBY RAHBEK, PH.D.
I UDDANNELSESVIDENSKAB, FOR-
STANDER PÅ DEN FRIE LÆRERSKOLE

IDÉEN OM MEDBESTEMMENDE ELEVER ER HELT FUNDAMENTAL

Lærerne skal rammesætte undervisningen, og så kan man udvælge en specifik del, som eleverne kan få medbestemmelse og indflydelse på, mener forstanderen for den frie Lærerskole.

AF SIMONE KAMP · REDAKTIONEN@FRIESKOLER.DK

Rasmus Kolby Rahbek er ph.d. i uddannelsesvidenskab, forfatter til flere bøger om pædagogik og ikke mindst forstander på den frie Lærerskole, hvor han underviser i faget PPD (pædagogik, psykologi og didaktik) – og han vægter elevernes medbestemmelse højt.

»Idéen om eleverne som medbestemmende er helt fundamental i de frie skoler. Det er jo også derfor, man taler om et forpligtende fællesskab«, siger Rasmus Kolby Rahbek.

Og ud fra den grundindstilling har elevernes medindflydelse også noget at sige i forhold til deres engagement i undervisningen, mener forstanderen, men der er forskel på baggrunden for at give medbestemmelse til eleverne. Handler det konkret om at give eleverne reel demokratisk

medbestemmelse, eller er der en pædagogisk pointe med det?

»Vi skal gøre skolen så demokratisk som muligt, ja, men ikke for enhver pris. Den vigtigste baggrund for, at vi skal give eleverne medbestemmelse er, at de derved opbygger en erfaring i at blive inddraget og tage ansvar«, siger han.

»Det er altså ikke først og fremmest, hvad eleverne bestemmer, men at de bestemmer noget, som er det helt afgørende i en skole – og især i en fri skole.«

Rammesæt undervisningen

Ifølge Rasmus Kolby Rahbek skal man som lærer ikke fralægge sig ansvaret for undervisningen, men i stedet sætte en ramme, som eleverne kan bestemme indenfor:

»Eleverne kan ikke overskue konsekvenserne af det 'eksperi-

ment', de bliver udsat for. Derfor skal man som lærer udvælge et hjørne, som eleverne må bestemme over, og her kan man skalere alt efter elevernes alder og overblik. Det er vigtigt, at eleverne realistisk kan gøre noget ved det område, de får, men det er ikke deres opgave at sætte retningen«, siger han.

Det er nemlig skolens og lærerens opgave at sørge for, at eleverne kommer til at kende noget, de ikke kender i forvejen – den ret skal man ikke demokratisere, understreger Rasmus Kolby Rahbek.

»Læreren skal derfor altid rammesætte emnet, men man kan give medbestemmelse til eleverne ved at lade dem beslutte, hvor fremlæggelsen skal foregå, eller hvordan den laves. Lad eleverne bruge deres erfaring fra deres egen skolegang«, siger forstanderen.

»Og så er det vigtigt, at man holder fast i sin faglighed og lader eleverne få medindflydelse på områder, hvor det er realistisk og meningsfuldt. Det handler også om klassefællesskaber – både at tage del i og være del af et fællesskab. Eleverne skal have mulighed for at være en meningsfuld del af det.«

Rasmus Kolby Rahbek tilføjer, at man som lærer skal lade være med at gøre alt frit, for så har man opgivet den pædagogiske rammesætning.

»Det vil lyde fristende for en flok 5. klasser: "Nu bestemmer I alt fuldstændig frit", men vil de føle, at de fik medindflydelse? Formentlig ikke, for det vil være en uoverskuelig opgave. Man skal vælge et hjørne – det er de små sejres pædagogik – og så kan hjørnet vokse«, siger han. ■